

Vänsterbladet

• INFORMATIONSBLAG FRÅN VÄNSTERPARTIET ESKILSTUNA • NR 4

Den ojämlika skolan - Hur friskolorna tar över svensk skola

Ledare:
En skola för alla

**Uppföljning kring
bostadsfrågan**

**Skolsituation
Eskilstuna**

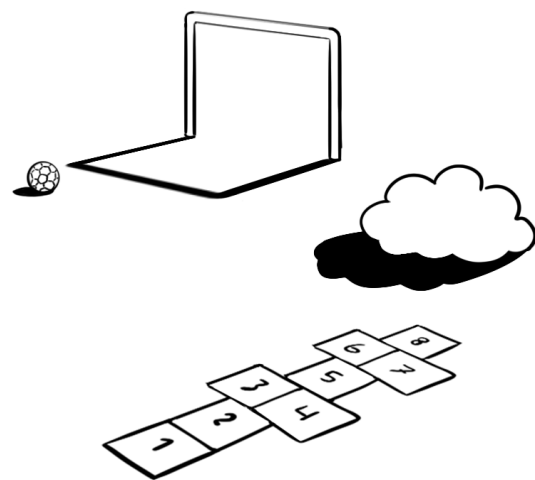
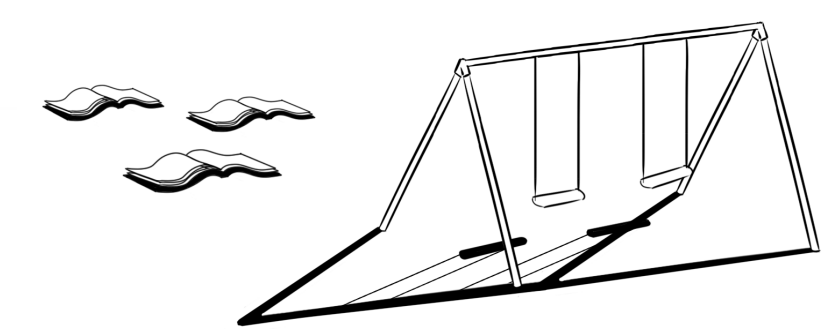
En skola för alla

Skolan är grunden för barn och ungdomars uppväxt. De ska ges kunskap, lusten att lära och en trygghet för framtiden. Alla barn och ungdomar ska känna sig inkluderade i skolan och få stöd utifrån de behov de har. För att barn och ungdomar ska lyckas i skolan så är det viktigt att se till barn och ungdomars hela dag. Den tiden de är i skolan, fritiden och familjen.

Vänsterpartiet sätter med vårt förslag till budget i Eskilstuna kommun för 2021 fokus på trygghet. Vi stärker genom en rad olika insatser tryggheten i Eskilstuna. All forskning visar att i jämlika samhällen ökar tryggheten och vårt fokus är därför att arbeta för jämlikhet och att skapa hopp inför framtiden. I vårt särskilda trygghetspaket föreslår vi satsningar särskilt riktade mot barn och ungdomar utifrån den allvarliga situation vi befinner oss i.

Det finns tydliga tecken på att många barn och unga inte mår bra. Psykisk ohälsa har ökat och många ungdomar har tappat hoppet om sina egna möjligheter i livet trots att de bara är tonåringar. Det skapar rastlöshet och visar sig bland annat genom kriminalitet i form av bränder och sönderslagna rutor på skolbyggnader. Drogmissbruket ökar snabbt bland unga, många hamnar i skuld och tvingas utföra olika tjänster. Det yttersta våldet, en dödsjutning, ett mord, på en ung människa har vi fått uppleva under hösten. Det är fruktansvärt och det är tragiskt. En stor grupp ungdomar gör just nu inget annat än att på olika sätt ropa på hjälp. Vi måste lyssna och ta vårt ansvar för att vända situationen. Vi alla är en del av en helhet – föräldrar, skolan, civilsamhället, kommunen, polisen och andra myndigheter.

För oss är det självklart att skolan behöver mer resurser och att vi måste rikta pengarna ännu bättre för att nå dem med störst behov. En satsning på förskola, grundskola och gymnasium lägger grunden till allt.

Vi har i vår budget tillfört pengar för att minska barngrupperna och öka personaltätheten i förskolan. Vi stärker skolpengen och potten för strukturtillägget i grundskolan.

Utöver detta höjer vi resurserna till det så viktiga tilläggsbeloppet som skolor kan söka till stöd för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar. Vi kräver att även barn med psykiska funktionsnedsättningar får det stöd de förtjänar. Dagens situation är djupt orättvis kring vilka barn som får beviljat stöd genom tilläggsbeloppet och vilka som blir utan.

Unga behöver bli sedda och bekräftade av trygga vuxna. Vi måste även bli bättre på att se barn och ungdomars behov på tiden utanför skolan. Utan aktiviteter på fritiden kan kriminaliteten växa och gro. Därför måste vi återinföra fältarbetare som även arbetar utanför kontorstid, utöka öppettiden på fritidsgårdarna och arbeta för att få in flera ungdomar i föreningslivet.

För att kunna arbeta långsiktigt krävs det även generella förebyggande insatser, som att fortsätta den framgångsrika sommarlovssatsningen, utöka sommarjobben för ungdomar, starta ett Våga Vittna-projekt, återinföra ”Känn dig trygg förebygg” och genomföra ett handslag mot droger.

Fokus är att flickor och pojkar klarar skolan och har en stimulerande fritid. Att unga vuxna och äldre kommer i arbete eller studier. Vi vet att skola och jobb är förutsättningen för att du ska få ett fungerande liv, ha råd med en lägenhet och kunna ta hand om dig själv och din familj.

Maria Chergui
Gruppledare, Vänsterpartiet Eskilstuna

Uppföljning kring bostadsfrågan

I ett tidigare nummer av denna tidning skrev vi om utförsäljningarna av Kommunfastigheters lägenheter på Läkargatan sommaren 2017. I samband med utförsäljningen lovade K-fast följande:

”Du bor kvar i din bostad på samma villkor som idag även om du får en ny hyresvärd. Ditt nuvarande hyresavtal fortsätter gälla och du behåller samma hyra. Framtida förändringar av hyran kommer att förhandlas med Hyresgästföreningen, på samma sätt som tidigare”.

Detta låter fint och betryggande. Men i vårt tidigare nummer konstaterade vi att den nya ägaren, Eskilstunahem, brutit mot sina löften gentemot hyresgästerna. Hyresgästen Mika Riutta berättade för oss att Eskilstunahem höjt hyrorna och skurit ner på resurser för skötsel av fastigheterna.

I slutet av september fick vi veta att husen på Läkargatan återigen bytt ägare. Eskilstunahem sålde då husen till fastighetsbolaget Amasten, efter bara tre år som ägare. Amasten har på kort tid köpt fastigheter på flera platser i Eskilstuna, och har med det gjort sig till en av dem stora spelarna på Eskilstunas bostadsmarknad.

I och med detta kan vi se att de farhågor vi i Vänsterpartiet såg framför oss har besannats. Vi varnade för att de avtal som sluts mellan K-fast och köparen vid en utförsäljning, lätt skulle komma att kringgås, eller rent av brytas av den nya ägaren. Något vi nu alltså sett Eskilstunahem göra.

Vi varnade också för att lämna över kontrollen av allmännyttan till privata händer. Så fort bostäderna gått i privat ägo har folket inte längre kontroll över dem, var vårt argument. Även om K-fast sluter ett för hyresgästerna förmånligt avtal med köparen, setts detta avtal ur spel vid nästkommande ägarbyte. I fallet Läkargatan tog det bara tre år för ägaren att sälja bostäderna till en ny ägare som inte har några som helst skyldigheter till tidigare överenskommelser och avtal.

Vi behövde alltså inte vänta länge innan vi såg de, för hyresgästerna, negativa konsekvenserna av utförsäljningen av allmännyttan. Nyligen har ett helt bostadsområde överlåtits till privata händer, då Kommunfast sålde bostäderna i Viptorp till Heimstaden. Nu riskerar de boende i Viptorp hyreshöjningar och försämringar när deras bostäder hamnat i privata händer och blivit till handelsvaror.

Det som behöver göras nu är att vi fortsätter organisera och engagera människor att försvara resterande allmännytta i Eskilstuna.

Den ojämlika skolan - Hur friskolorna tar över svensk skola

Skolpolitiken har väckt känslor i Eskilstuna. Den kontroversiella friskolekoncernen Jensen har nyligen etablerat en gymnasieskola i kommunen, och Djurgårdsskolan har gjort rubriker då man sparkat personal. Dessa kontroverser existerar dock i en större kontext, med politik som går tillbaka till 90-talet. Vi har pratat med Marcus Larsson, som jobbar för Tankesmedjan Balans, och genomför kritiska analyser om marknadsskolan.

Nyligen har gymnasieskolan Jensen etablerat sig själv i Eskilstuna. Många säger att Jensen vill presentera sig själva som en elitskola och bidrar till segregeringen. Stämmer den bilden?

Jag tror att det stämmer att de vill vara en elitskola. Lite elakt har vi som är insatta i skolvärlden skämtat om att man har en typ av kommunikation, en typ av bilder som är från Jensens verksamheter med elever som ser ut att vara från Östermalm eller Vasastaden i Göteborg, men i själva verket så är det inte alls de eleverna som går där.

Ser du någon problematik i debatten bland föräldrar - att man känner att sitt eget barn ska få den bästa utbildningen för att jag bryr mig om mitt barn?

Det är det som är så unikt med Sverige. Vi har gått från att vara ett sånt kollektivistiskt land till att ha blivit en extremt individualistisk nation med medborgare som ser det som naturligt att man har rätt att göra aktiva val så att min familj, eller jag, eller mitt barn får det så bra som möjligt. I den tankevärlden är det ju så på friskolesidan att mitt val skulle innebära något negativt för någon annan. Vi har inte pratat om friskolor på det sättet tidigare. Nu pratar vi också om det i sammanhanget att det kostar andra elever deras möjligheter att få en bra utbildning. Då tror jag att färre är positivt inställda till skolvalet.

Finns det någon koppling med nedskärningar i skolor som Djurgårdsskolan och friskolekoncernen?

Om vi börjar med när skolor drabbas av effektiviseringskrav. Var kan rektorn börja plocka kostnader? Lokalen står där den står, klassrummen är så många som dom är. Varje klassrum måste ha en lärare, det måste vara en mattelärare i mattesalen, det måste vara en svensklärare i svensksalen, osv. Det är svårt att göra så mycket med vanliga lärare.

Det man alltid kan göra för att minska kostnader, det är på dom klasser som har mer än en lärare. Till exempel att du har några elever som har rätt till särskilt stöd. Men nu har vi inte råd till den personen, och vi har ett läge där vi inte kan göra oss av med lärare. Då ryker assistenten istället.

Sen förvärras det här av en marknad där elever lämnar den kommunala skolan för fristående skolor. I effektiviseringskravet där var det resurser som försvann, nu försvinner skolpeng för de elever som lämnar. Och hur ska man få budget i balans med mindre skolpeng? Då får några till assistenter ryka.

Allting handlar om den tankevrpan som Miljöpartiet och Socialdemokraterna gjorde på 90-talet. Man gick från att friskolor har rätt till 85% av ersättningen till att de har rätt till 100%. Om man råkar bli en frånvald skola som inte fyller sina platser så får man minskad intäinkt, eftersom intäkter är kopplat till antal individer och inte antal klasser. Hade det varit intäkter som är kopplat till antal klasser så hade det inte gjort något om tre elever försvann ur en klass. Man kunde haft samma lärare kvar. Men nu när elever försvinner från klassen så förlorar man ungefär ca 100 000 kronor per elev.

Hur fungerade det innan den här reformen med skolpengen?

När skolan var statlig hade man fram till ungefär 1990 ett statligt fördelningssystem som byggde på att rektorer berättade vad de behövde, och så fick man oftast det. Det var inte kopplat till hur många elever som gick där utan vilket behov som fanns. 800 elever och 810 elever har ungefär samma behov utav lärare. Men i skolpengssystem försvinner det typ en miljon kronor. Det är en stor skillnad för rektorn att förhålla sig till.

Varför tror man att politiker kan tänka sig gå med på etableringen av friskolor trots problemen? Går det att kommunalt välja bort friskolepolitiken?

Kommunen kan yrka på att skolinspektionen ska säga nej till friskolor. Men skolinspektionen tar sällan hänsyn till kommunens uppfattning. Sedan finns det kommuner, som Eskilstuna, där man har en uttalad positiv inställning till t.ex den Internationela Engelska Skolan. Jag tror mitten och högern har en ideologisk skolning som säger att det här är bra. Då är det nog rätt tufft även om man som politiker förstår att det här inte kommer att bli bra. Ska man säga till väljarna att här funkar valfriheten inte så som vi säger att den ska jag göra?.

Sedan finns det samarbeten som är av en "lustig" natur just nu, till exempel i Eskilstuna så har ni någon slags koalition där jag tror att om man frågar Jimmy Jansson vill han nog helst inte ha Jensen och Internationella Engelska Skolan i Eskilstuna, men han är inte i majoritet om den uppfattningen.

I Eskilstuna har ni en befolkningsprognos som är väldigt ambitiös. Alla Sveriges elever ska flytta till Eskilstuna, och då måste man bygga skolor för det. Här kanske det blir skönt att en skola som Internationella Engelska skolan kommer in och löser det problemet.

Tyvärr är det lite som att kissa i byxan när det är kallt, för vi kan inte räkna på var de här IES-eleverna kommer ifrån. Först blir det bra för kalkylen för man behöver inte bygga så mycket nya skolor. Sen så får kommunens skolor stå halvtomma istället.

Åsa Plesner & Marcus Larsson på tankesmedjan Balans.

Om vi kollar mer allmänt på IES, vad är det för människor som driver skolan och vad är dess historia?

Superkort historia är att en kvinna för ganska längesen som heter Barbara hade en tanke på hur skolan skulle se ut. Det borde vara mycket mindre flum och mer ordning och reda. Och så tog hon över en skola i Järfälla. Den skolan blev Engelska skolan. Under 2-3 år byttes elevunderlaget helt och hållet ut på den skolan. De elever som gick på den här skolan som var "problemet", de finns inte kvar, och det kommer in elever som inte är så problematiska. Då går det bra för den här skolan. Hela hennes koncept bygger på att hänvisa till den här succéen i Järfälla. Så växer det, de säljer sina aktier till utländska riskkapitalister och får en mindre andel själv. Vad är det för skola? Ja du kommer inte från Somalia till Sverige, kan ingen Engelska, och sätter dina barn i IES. Halva undervisningen är på Engelska. Det kräver redan en mognad i det Engelska språket för att vilja söka till den skolan. Så där har du ju redan en första segregation som Jensen försöker lösa med klädkoder.

Hur ser det ut med betygsinflation rent allmänt - är det så att Jensen och Engelska skolan gör sig skyldiga till det på grundskolenivå?

Det man kan säga om Jensen är att de definitivt sysslar med betygsinflation. Där skiljer det så mycket på betyg satta av Jensen och betyg på nationella prov. IES däremot håller sig betydligt bättre - typ som kommunen - när det gäller alla ämnen som har

nationella prov. Men i de praktisk-estetiska ämnena som inte har nationella prov, t.ex bild och musik skiljer sig Engelska skolans betyg från kommunens betyg. Nu går jag på hörsågen här - men det finns diskussioner kring att koncernernas barn klarar sig sämre på universitet än kommunernas barn och elever.

Vad skulle vara ett politiskt program för att kunna få fram en lösning på dessa problem?

Vi kan se det som att det finns två sidor i det här - det finns såklart fler sidor, och det kommer vi till. Men det finns en sida som vill ha kvar det som det är nu. 100% skolpeng, fullt vinstuttag, inga regler, fokusera på att ha höga kvalitetskrav, sen så får skolinspektionen åka runt och stänga skolor som inte funkar. Det är Friskolornas Riksförbund, Centern och Liberalerna samt ägarna som tycker så. Liberalerna har dock visat tecken på att de förstår problematiken. Och sedan finns det en annan sida som inte tycker att koncernerna ska få ta över svensk skola. De här grupperingarna ser nog helt olika lösningar men de borde kunna enas i att de är emot det som är nu. Och då får vi en väldigt stor massa som är emot det som vi har nu som rymmer allt till vänster om Liberalerna, som även de kan delas i två delar som är för och emot systemet, de konservativa som börjar tycka att det inte är rätt att en kommun ger pengar till aktörer som konkurrerar på ett orättvist sätt med kommunens egna skolor. Sen har vi Sverigedemokraterna som inte har en stark åsikt om saken.

Alla dessa borde kunna komma överens om den utredning som ligger på bordet från Björn Åstrand [särskild utredare för regeringen om en likvärdig skola]. 92% skolpeng till fristående skolor och ingen kötid som urvalskriterie. Det är absolut ingen helhetslösning på problemet enligt mig, men det skulle bromsa upp koncernernas vinstmarginal, och det skulle bromsa upp deras expansion. Det borde gå att få en majoritet för det förslaget som är mycket större än de som försvarar nuvarande system. Vi behöver få ett snabbt beslut för att stoppa koncernernas expansion, sen kan vi börja prata om hur vi ska göra istället.

Kan du prata om dina böcker, "De Effektiva" och "De Lönsamma?"

Jag och Åsa Plesner skrev 2018 "De Effektiva" som handlar om hur nedskärningar i budget går under bluffen "effektiviseringskrav". Hur utbrett är det? - vi kom fram till att 260 av 290 kommuner gjorde det. Nu är det nog 100%, det har blivit värre på två år.

Första delen av "De Lönsamma" (2020) beskriver det politiska läget - Socialdemokraterna med flera har skrivit under januariövernaskommelsen, där regeringen lovar tystnad om skolpolitiken fram till 2022.. OECDs skolansvariga tittar på Sverige och säger parafraserat i DN "Vad håller ni på med? Ni har gjort skolan till en marknad, lärare har blivit servicepersoner." Så vi har en ganska högerinriktad organisation - OECD - rika länder som jobbar med marknadsekonomi som säger det här, och regeringen har lovat tystnad i två år. Det är bokens utgångspunkt. Sedan beskriver jag hur kommunpolitiker gör när skolor som IES etablerar sig, jag beskriver vilka konsekvenser det får för elevunderlaget i den kommunala skolan, och för rektorer i den kommunala skolan. Och sedan i nästa del beskriver jag hur det påverkar lärarnas arbete.

Skolsituation Eskilstuna

Som en konsekvens av de nedskärningar som genomförts på Djurgårdsskolan under året, bildades i protest Facebookgruppen ”Skolupproret Eskilstuna”. Gruppen har senare bytt namn och heter idag ”Skolsituation Eskilstuna”. Gruppen har i skrivande stund över 750 medlemmar, och riktar sig idag till alla grundskolor och gymnasier i Eskilstuna. Vi har pratat med en av Skolsituation Eskilstunas administratörer, Nathalie Molenda.

Vem tog initiativ till Skolsituation Eskilstuna?

- Det var Djurgårdsskolans skyddsombud som bildade gruppen. Det gjorde han i våras när det blev klart att flera elevassistenter skulle sägas upp på skolan. Detta beslut från skolledningen innebar ett så hårt slag mot elevernas möjlighet att få en adekvat undervisning, att nämnda skyddsombud inte kunde sitta still och bara se på.

Vilken anknytning har du till Djurgårdsskolan och hur kommer det sig att du valde att engagera dig i gruppen?

- Mina egna barn går på skolan. Som förälder till två barn med NPF-diagnos (neuropsykiatrisk funktionsnedsättning) angår det mig mer än de flesta andra när skolledningen skär ner på elevassistenter.

Elevassistenterna betyder extremt mycket för de elever med funktionsnedsättning. En liten förändring kan innebära mycket smärta för dessa elever och en så stor förändring som att förlora sin assistent, betyder i många fall att eleven slutar gå till skolan. En avbruten skolgång är för alla barn ett katastrofalt slag mot den egna utvecklingen.

Min son slutade att gå till skolan i våras. I flera månader kämpade jag för att han skulle få en egen assistent (som han har haft hela tiden under lågstadiet vilket också var bedömt att behövas i åk 4), men hela tiden fick jag avslag och motarbetades av skolledningen. Tiden gick och sommarlovet kom. Till slut fick jag nog. Idag går min son på en annan skola, där han får mer stöd utifrån sina personliga behov.

Vad är grundtanken med Skolsituation Eskilstuna? Vad är era ambitioner, och vad planerar ni på lång sikt?

- Gruppen är inte längre begränsad till Djurgårdsskolan. Vi ämnar att engagera föräldrar och personal på alla grundskolor och gymnasium i Eskilstuna. Vi vill tillsammans inspirera varandra att kräva tillgång till de rättigheter som vi enligt lag har rätt till. Vi vill också bli en kraft som kan gå emot skol – och förvaltningsledningar när de tar beslut som drabbar elevernas välbefinnande.

Kan du ge nåt mer exempel på ett sådant beslut, utöver nedskärningarna på Djurgårdsskolan.

- Alla kommuner är enligt lag skyldiga att betala ut det som kallas ”tilläggsbelopp för elever med behov av särskilt stöd”. Detta är pengar som ska gå till att anställa exempelvis ledsagare och socialpedagoger åt de elever som är i behov av just särskilt stöd. Dessa pengar har kommunen valt att skära ner på, med motiveringen att kommunens ekonomi befinner sig i ett kritiskt läge. Detta är helt emot lagen. Skollagen säger tydligt att kommunen ska betala ut tilläggsbelopp till alla elever som beviljats den rätten.

Gällande denna fråga är det väl så att Högsta domstolen i våras slog fast att Eskilstuna kommun gjort fel när de förvägrat elever deras berättigade stöd?

- Stämmer! Där har vi ett exempel på när det lönar sig att gå emot beslutsfattare och att stå upp för sin rätt. Det var jag själv som engagerade mig och drev frågan om att vår kommun gjort fel när de ändrade kriterierna för tilläggsbelopp och högsta domstolen gav mig rätt i det. Vi ska se denna dom som en stor seger för alla elever med särskilda behov, men också som en seger för hela skolvärlden. Det är inte okej att makthavare tolkar lagparagrafer som de fritt vill. Det är inte okej att de utnyttjar faktumet att få vanliga människor är insatta i dessa lagparagrafer, för att på så sätt fatta beslut som gynnar de själva.

Så slutligen. Vad hoppas du på med Skolsituation Eskilstuna?

- Att vi växer, inspirerar fler och engagerar mer. Vi kommer fortsätta att arbeta för elevernas rättigheter. Och vi kommer fortsätta att arbeta för att fler vuxna ska involveras i denna mycket viktiga samhällsfråga.

Nathalie Molenda, administratör Skolsituation Eskilstuna

En likvärdig skola

Skolan ska ge alla elever samma möjligheter till en bra utbildning. Men hur mycket elever lär sig beror idag alltmer på vilken skola de hamnar i och vilka föräldrar de har. Så behöver det inte vara.

Det ska inte spela någon roll vilken skola du väljer eller vilka föräldrar du har. Vi vill att alla skolor ska kunna erbjuda bra utbildning till alla elever.

Vänsterpartiet vill att staten ger mer pengar till kommunerna. Det skulle innebära mer pengar för att anställa lärare och på andra sätt göra skolan bättre.

Avskaffa vinstjakten

Vänsterpartiet vill sätta ett stopp för vinstjakten i skolan. Skolor ska inte drivas av riskkapitalbolag och eleverna ska inte behandlas som varor.

Idag tillåter vi vinstdrivande företag att ta ut skattepengar ur våra skolor i form av bolagsvinster. Pengar som ska användas för att förbättra elevernas utbildning. Skolan förvandlas till en kassako som ska vara lönsam och när den inte är det så kan företaget läggas ner. Eleverna blir plötsligt utan en skola att gå till och lärarna blir utan jobb.

Avskaffa kösystemen

Vänsterpartiet vill istället att elever i första hand ska tilldelas en plats på en lämplig närliggande kommunal grundskola.

Genom att ta bort friskolornas möjligheter att använda sig av segregrande antagningsregler, såsom kösystem, kan mer likvärdiga förutsättningar för skolor och elever skapas.

Förstatliga skolan

Vänsterpartiet vill att staten tar tillbaka huvudansvaret för skolorna från kommunerna. På så sätt kan pengar fördelas mer anpassat efter skolornas och elevernas behov.

Skolor i Sverige har blivit allt mer ojämlika och det måste vi ändra på. Elever och föräldrar ska inte tvingas välja mellan ”bättre” och ”sämre” skolor. Alla elever i svensk skola måste få en bra utbildning.

Vänsterpartiet anser att alla barn oavsett bostadsort, klassbakgrund och etnisk bakgrund ska garanteras en bra skola istället för dagens segregrande skolvalssystem.

1 kap. 9 § Skollagen

“Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.”

En likvärdig skola betyder att alla elever ska ha lika tillgång till utbildning, lika kvalitet på utbildningen och att skolan ska kompensera för elevers olika förutsättningar. Med andra ord ska alla elever ges möjlighet till goda studieresultat oavsett bakgrund och vilken skola de går i.

Men enligt flera rapporter från bl.a. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), som släpper PISA-rapporterna, har kunskapsskillnaderna mellan de svenska skolorna ökat drastiskt. I den senaste rapporten som släpptes 6 december 2016 pekas det fria skolvalet ut som en av de största bidragande faktorerna.

Även Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) har konstaterat att skillnaderna mellan resultaten på olika skolor ökar och att detta till stor del beror på att elever sorteras på olika skolor. I rapporten Skolsegregation och skolval (2015:5) menar de att den ökande boendesegregationen är huvudförklaringen till den stora skolsegregationen, men även att skolvalet har bidragit till att resultatskillnaderna mellan skolor ökar.

Systemfelen i den svenska skolan
Motion 2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V)

Bli medlem i vänsterpartiet:
[Vansterpartiet.se/engagera-dig/](https://vansterpartiet.se/engagera-dig/)

Eskilstuna inte till salu:
facebook.com/etunaintetillsalu

